

рішень: про порушення кримінальної справи; про відмову в порушенні кримінальної справи; про направлення заяви, повідомлення чи іншої інформації за належністю (ст. 219).

Сьогодні цілком очевидно, що КПК України потребує перегляду положень, що стосуються початку досудового розслідування, а саме існує необхідність фіксації у процесуальній формі моменту з якого починається досудове розслідування шляхом винесення постанови про початок досудового розслідування або у відсутності підстав для його початку, яка може бути оскаржена у встановленому законом порядку, що передбачає також необхідність відповідного доповнення ч. 1 ст. 303 КПК України.

Список використаної літератури:

1. Мілевський О.О. Початковий етап досудового розслідування злочинів, вчинюваних у зоні Чорнобильської АЕС. Міжнародний юридичний вісник: збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2015. – Вип. 1 (2). – С. 108–114.
2. Черечукіна Л.В. Точка відліку кримінального провадження за проектом КПК України (чи відповідає механізм кримінального провадження принципам публічності та змагальності?) // Забезпечення законності в діяльності органів досудового слідства та дізнання: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Луганськ, 26 берез. 2012 р.). - Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2012. – С. 5–12.
3. Аденін Ю.П. Особливості початку досудового розслідування за новим КПК України: позитивні і негативні аспекти / Ю.П. Аденін // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2013. – № 1. – С. 198–203.
4. Лобойко Л.М. Реформування кримінально-процесуального законодавства в Україні. Частина 1. Загальні положення і досудове провадження (2006–2011 роки): Монографія. – Донецьк, 2012.

КОМИСАРЧУК Р. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри криміналістики, кандидат юридичних наук, доцент

ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ РОЗКРИТТЯ ЗЛОЧИНІВ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ У ГОСПОДАРСЬКІЙ СФЕРІ ДІЯЛЬНОСТІ

Суть злочинної господарської діяльності виражається в дезорганізації державної влади в цілому. Небезпека злочинів, пов'язаних з господарською діяльністю (ст. ст. 199–233 КК України), виражена в тому, що вони посягають на громадську безпеку, яка охоплює широке коло суспільних відносин, завдають чи можуть завдати шкоди невизначеному колу

осіб, зазіхають на основи економічної безпеки суспільства і держави, окремої особи.

Визнаючи інтеграційну сутність криміналістики, назріла потреба наукового обґрунтування системи інформаційно-аналітичного забезпечення, що повинна комплексно зв'язати інформаційні джерела щодо господарської діяльності, аналітичні алгоритми дослідження інформації, досягнення інформатики, інформаційних комунікацій й існуючу структуру правоохоронної діяльності.

Розкриття злочину – це комплексне поняття, яке стосується: 1) кримінально-процесуальних, оперативно-розшукових, криміналістичних і організаційних питань з організації і планування розслідування; 2) аналізу рівня злочинності і діяльності правоохоронних органів (показники розкриття злочинів); 3) аналізу ефективності діяльності окремих підрозділів і служб правоохоронних органів в процесі розкриття злочинів. І, це справедливо, оскільки, при визначенні поняття «розкриття злочину» доводиться враховувати різні форми злочинів, тому, є сенс виділити процесуальний, криміналістичний і оперативно-розшуковий зміст даного поняття.

Торкаючись суті поняття розкриття злочинної господарської діяльності, з переліком доказів, визначених у ст. 91 КПК України, слід виділити мінімізований і обґрунтований блок обставин, що підлягають першочерговому аналізу. Під зазначеною мінімізацією доказів, достатніх для визначення в ході розслідування моменту, коли можна вважати, що злочин розкрито, слід вважати зібрану сукупність доказів про склад злочину і вину встановленої особи, яка знаходиться в розпорядженні слідчого. Процесуальним актом, що свідчить про розкриття злочину, є обвинувальний акт.

Поняття розкриття злочину формально можна висловити, торкаючись двох аспектів. По-перше, це – мета (отримання доказів вини особи у вчиненні конкретного злочину), по-друге, – це діяльність (зі збору доказів й розшуку особи, яка притягається в якості підозрюваного ((обвинуваченого)). Найчастіше розкриття злочинів, як вид діяльності, є першочерговим елементом в ході розслідування злочинів, пов'язаних з господарськими злочинами. Розкриття господарської злочинної діяльності не може вирішувати весь спектр обставин, необхідних для повного і всебічного вирішення справи в суді.

Істотна різниця в предметі та змісті понять «розслідування» та «розкриття» пов'язана з обсягом і черговістю отримання й аналізу істотних обставин. Розкриття господарської злочинної діяльності – це організована на основі закону діяльність правоохоронних органів щодо виявлення, збору, вилучення, дослідження та оцінки доказів для встановлення злочину й розшуку осіб, які беруть участь в його підготовці і вчиненні.

Розслідування злочинів і його елемент – розкриття, це, перш за все, правові поняття, пов'язані з отриманням, аналізом й відповідним наданням доказів. Отже, ці дії носять процесуальний характер. Оперативно-розшукові заходи тут виступають, з одного боку, як ініціюючі дії щодо початку розслідування злочинних діянь, й допоміжні в ході розслідування, – з іншого. Якими б ефективними не були оперативно-розшукові заходи, що досить часто є найважливішим елементом в розкритті злочинної господарської діяльності, їх результати повинні бути перевірені й закріплені негласними слідчими (розшуковими) діями.

Розкриття злочинів в більшості випадків відбувається на початковому етапі розслідування, коли проводиться інтенсивний пошук, виявлення і закріплення доказів, що багато в чому залежить від взаємодії органів слідства з підрозділами правоохоронних органів, які проводять оперативно-розшукову діяльність. З урахуванням великого обсягу оперативно-розшукової діяльності, що здійснюється ОВС, і великої кількості справ, що знаходяться в їх провадженні, назріла необхідність її раціонального планування, визначення пріоритетних напрямків діяльності зі збору та аналізу інформації про господарську злочинну діяльність. Ці заходи повинні бути спрямовані не лише на розслідування вчинених, але й на організацію такої діяльності, яка спрямована на виявлення, розкриття, припинення господарської злочинної діяльності в цілому і, повну ліквідацію відповідних злочинних організацій (груп), що за цим стоять. Ефективність такої боротьби пов'язана, головним чином, з результативністю викриття і законною ліквідацією самого злочинного формування. Тактика розшуку й покарання окремих членів злочинних груп, найчастіше виконавців, малоефективна. На зміну затриманих її членів приходять нові. Без ліквідації злочинної організації, ліквідації її керівників завдання боротьби з господарськими злочинами не може бути виконаним й ефективним. Розслідування подібних злочинів може розпочинатися з оперативної, частіше розвідувальної роботи по вивченню характеру функціонування злочинного формування, її лідерів, джерел фінансування та іншої інформації. Викриття й ліквідація таких груп проводиться в ході слідчо-оперативних операцій та комбінацій. Подібна діяльність повинна розпочинатися з налагодження інформаційно-аналітичної роботи. Без інформації не може бути дії, без дії – немає результату. В даний час розкриття злочинної господарської діяльності здійснюється спеціалізованими слідчо-оперативними групами, що об'єднують в собі слідчих, оперативних співробітників і спеціалістів різних правоохоронних органів. Тому, постає питання про налагодження взаємодії з пошуку, отримання, аналізу та реалізації інформації в сфері боротьби з господарськими злочинами.

Таким чином, розкриття злочинної господарської діяльності має свої особливості, виражені, головним чином, характером злочинного умислу злочинців, організованістю й протидією, конспірацією

і латентністю своїх дій. Розкриття злочинної господарської діяльності виступає початком глибокого й комплексного розслідування щодо повної нейтралізації діяльності злочинної організації (групи).

ПАЛЯНИЧКО Д. Г.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри криміналістики, кандидат юридичних наук

ЗАСТОСУВАННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНИХ ЗНАТЬ В АДВОКАТСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Кримінальним процесуальним кодексом України 2012 року (далі – КПК України) запроваджено значні зміни в розширені змагальних засад кримінального процесу на досудовому розслідуванні та на судових стадіях. Змагальність сторін у сучасному кримінальному провадженні потребує обізнаності та вміння застосування не лише слідчими та прокурорами криміналістичних знань та рекомендацій у їх практичній діяльності, а й захисниками [1, с. 113]. Що ж до криміналістичних знань, то вони є основою криміналістичного забезпечення розкриття і розслідування злочинів та належать до професійних юридичних знань, не є спеціальними і застосовуються не тільки слідчими, прокурорами, але адвокатами й судьями.

Вперше ідею про необхідність розробки комплексних тактичних і організаційно-методологічних рекомендацій, які б сприяли адвокатам у вирішенні їх професійних завдань, висловив у своїх роботах відомий російський правозахисник А. Ф. Коні. Він наполегливо стверджував, що юрист і, власне адвокат, не повинен обмежуватися одним знанням права, касаційних рішень, не повинен закривати очі перед життям. Він повинен бути широко і глибоко освіченою людиною, яка розбирається в історії, мистецтві, літературі [2, с. 4].

В сучасних умовах є очевидним, що адвокати для забезпечення належного виконання функції захисту повинні опанувати прийоми та криміналістичні рекомендації щодо роботи зі слідами, вміти визначати предмет доказування у конкретному кримінальному провадженні, знати тактичні прийоми проведення окремих слідчих (розшукових) дій, вміти оцінювати їх результати з точки зору дотримання вимог процесуального закону та криміналістичних рекомендацій при їх проведенні. З огляду на зазначене у положеннях КПК України, Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», постанови Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003 року № 8 «Про застосування законодавства, яке забезпечує право на захист» тощо, закріплено, що захисник має право